CYNLLUN MARCIO TAG UG

HAF 2016

SEICOLEG - UNED 1 (NEWYDD)
2290N10-1

mFersiwn Cymraeg o'r cynllun marcio cyfrwng Saesneg gwreiddiol yw hwn. Ni chafodd ei ddefnyddio'n ymarferol yn y gynhadledd farcio

© WJEC CBAC Cyf.

RHAGARWEINIAD

Defnyddiwyd fersiwn Saesneg gwreiddiol y cynllun marcio hwn gan CBAC ar gyfer arholiad 2016. Penderfynwyd arno'n derfynol yn dilyn trafodaeth fanwl mewn cynadleddau arholwyr gan yr holl arholwyr oedd yn ymwneud â'r asesiad. Cynhaliwyd y gynhadledd yn fuan ar ôl sefyll y papur fel y gellid cyfeirio at yr amrediad llawn o ymatebion ymgeiswyr, gyda sgriptiau wedi'u llungopïo yn sail i'r drafodaeth. Amcan y gynhadledd oedd sicrhau bod y cynllun marcio wedi'i ddehongli a'i gymhwyso yn yr un modd gan yr holl arholwyr.

Gobeithir y bydd y wybodaeth hon o gymorth ond cydnabyddir ar yr un pryd y gallai fod gan athrawon safbwyntiau gwahanol ynglŷn â manylion neu ddehongli gan nad ydynt wedi bod yn rhan o'r gynhadledd farcio.

Mae'n flin gan CBAC ond nid oes modd iddo ymgymryd ag unrhyw drafodaeth na gohebiaeth am y cynllun marcio hwn.

© WJEC CBAC Cyf.

TAG SEICOLEG

Uned 1

Cwestiwn	AA1	AA2	AA3	CYFANSWM
1	8			8
2	8			8
3			10	10
4	12			12
5	12			12
6			8	8
7			12	12
8		10		10
CYFANSWM	**40**	**10**	**30**	**80**

© WJEC CBAC Cyf.

TAG SEICOLEG - UNED 1

CYNLLUN MARCIO HAF 2016

1. Gan ddefnyddio enghreifftiau o seicoleg, esboniwch **ddwy** o ragdybiaethau'r ymagwedd wybyddol. [4+4]

<table>
<tr><td colspan="2">Gellir rhoi marciau am esboniadau am y canlynol:
Cydweddiad cyfrifiadur: mewnbwn, proses, allbwn; model aml-storfa o'r cof.
Prosesau meddyliol mewnol: canolbwyntio, canfyddiad, cof.
Sgemâu: pecynnau trefnus o wybodaeth.
Unrhyw dybiaeth briodol arall.</td></tr>
<tr><td>Marciau (am bob tybiaeth)</td><td>AA1</td></tr>
<tr><td>4</td><td>Mae'r esboniad a'r lefel cywirdeb yn drylwyr ac yn amlwg wedi'u cysylltu â seicoleg.
Defnydd effeithiol o derminoleg briodol.</td></tr>
<tr><td>3</td><td>Mae'r esboniad a'r lefel cywirdeb yn rhesymol ac yn amlwg wedi'u cysylltu â seicoleg.
Defnydd da o derminoleg briodol.</td></tr>
<tr><td>2</td><td>Mae'r esboniad a'r lefel cywirdeb yn sylfaenol.
Efallai na fydd y cysylltiad â seicoleg yn eglur.
Defnydd prin o derminoleg briodol.</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Nodi'r dybiaeth yn unig sydd yma.
NEU
Mae'r esboniad yn arwynebol.
Dim cysylltiad â seicoleg.
Defnydd prin iawn o derminoleg briodol.</td></tr>
<tr><td>0</td><td>Ateb amhriodol wedi'i roi.
Dim ymgais i roi ymateb.</td></tr>
</table>

© WJEC CBAC Cyf.

2. (a) Disgrifiwch sut mae **un** dybiaeth o'r ymagwedd ymddygiadol yn gallu cael ei chymhwyso at ffurfio perthnasoedd. [4]

Gellir rhoi marciau am ddisgrifiad o'r canlynol:

- Dysgu ymddygiad drwy gyflyru:
- Cyflyru clasurol, mam a phlentyn, ffurfio perthynas â bwyd.
- Cyflyru gweithredol, mam a phlentyn, cariad cwpwrdd.
- Cyflyru gweithredol, anifail anwes a pherchennog, atgyfnerthiad cadarnhaol.

- Unrhyw dybiaeth briodol arall.

Marciau	AA1
4	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn drylwyr ac yn amlwg wedi'u cysylltu â ffurfio perthnasoedd. • Defnydd effeithiol o derminoleg briodol.
3	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn rhesymol ac wedi'u cysylltu â ffurfio perthnasoedd. • Defnydd da o derminoleg briodol.
2	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn sylfaenol. • Efallai na fydd y cysylltiad â ffurfio perthnasoedd yn eglur. • Defnydd prin o derminoleg briodol.
1	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn arwynebol. • Cysylltiad cymysglyd â ffurfio perthnasoedd. • Defnydd prin iawn o derminoleg briodol.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

2. (b) Disgrifiwch sut mae **un** dybiaeth o'r ymagwedd bositif yn gallu cael ei chymhwyso at ffurfio perthnasoedd. [4]

Gellir rhoi marciau am ddisgrifiad o'r canlynol:

- Dangos cydnabyddiaeth o ewyllys rydd pan mae unigolion yn defnyddio safleoedd canfod cariad ac yn dewis priodweddau eu partner at y dyfodol.
- Dilysrwydd daioni a rhagoriaeth, perthnasoedd yn caniatáu hybu'r priodweddau hyn.
- Canolbwyntio ar y bywyd da, cysylltiad ag un arall, Damcaniaeth Anghenion Sylfaenol, rôl cyfeillgarwch a chydberthnasau eraill wrth hybu hapusrwydd a llesiant (5 Ffordd o gael Llesiant)

- Unrhyw dybiaeth briodol arall.

Marciau	AA1
4	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn drylwyr ac yn amlwg wedi'u cysylltu â ffurfio perthnasoedd. • Defnydd effeithiol o derminoleg briodol.
3	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn rhesymol ac wedi'u cysylltu â ffurfio perthnasoedd. • Defnydd da o derminoleg briodol.
2	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn sylfaenol. • Efallai na fydd y cysylltiad â ffurfio perthnasoedd yn eglur. • Defnydd prin o derminoleg briodol.
1	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn arwynebol. • Cysylltiad cymysglyd â ffurfio perthnasoedd. • Defnydd prin iawn o derminoleg briodol.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

© WJEC CBAC Cyf.

3. Gwerthuswch therapi ymddygiadol gwybyddol *(CBT)* **NEU** therapi ymddygiadol rhesymoli emosiwn *(REBT).* [10]

Therapi ymddygiadol gwybyddol *(CBT)*	Therapi ymddygiad rhesymoli emosiwn *(REBT)*
Gellir rhoi marciau am werthusiad o'r canlynol: • Effeithiolrwydd: canlyniadau astudiaethau ymchwil. • Cymaroldeb â therapïau eraill. • Moeseg y broses. • Dilysrwydd y dybiaeth y mae'r therapi'n seiliedig arni. • Unrhyw werthusiad priodol arall.	**Gellir** rhoi marciau am werthusiad o'r canlynol: • Effeithiolrwydd: canlyniadau astudiaethau ymchwil. • Cymaroldeb â therapïau eraill. • Moeseg y broses. • Dilysrwydd y dybiaeth y mae'r therapi'n seiliedig arni. • Unrhyw werthusiad priodol arall.

Marciau	AA3
9-10	• Mae'r gwerthusiad yn drylwyr. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld. • Mae dadleuon datblygedig a chytbwys i'w cael. • Mae'r sylwadau gwerthusol yn amlwg yn berthnasol i'r cyd-destun. • Strwythur rhesymegol • Mae'n dod i gasgliad priodol ar sail y dystiolaeth a gyflwynir.
6-8	• Mae'r gwerthusiad yn rhesymol. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld, ond efallai nad ydynt yn gytbwys. • Mae'r dadleuon yn rhesymol ond gallent fod yn unochrog. • Mae'r sylwadau gwerthusol yn amlwg yn berthnasol i'r cyd-destun. • Strwythur rhesymegol ar y cyfan. • Mae'n dod i gasgliad priodol ar sail y dystiolaeth a gyflwynir.
3-5	• Gwerthusiad sylfaenol. • Dyfnder neu amrediad. • Mae'r sylwadau gwerthusol a wneir yn tueddu i fod yn gyffredinol a heb eu gosod yn y cyd-destun. • Strwythur rhesymol. • Mae'n dod i gasgliad sylfaenol.
1-2	• Mae'r gwerthusiad yn arwynebol. Mae'r deunydd yn gymysglyd. • Nid yw'r ateb yn symud y tu hwnt i osodiadau. • Dim casgliad.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

4. (a) Disgrifiwch ganfyddiadau ymchwil Myers a Diener (1995) '*Pwy sy'n hapus?'* [8]

Gellir rhoi marciau am ddisgrifiad o'r canlynol: • Oed: dim gwahaniaeth, ffactorau gwahanol yn berthnasol i oedrannau gwahanol. • Rhywedd: dim gwahaniaeth yn gyffredinol, 80% o ddynion/menywod yn fodlon â bywyd (Inglehart, 1990). • Hil/Diwylliant: gwahaniaethau mawr wedi'u canfod, 10% yn hapus iawn ym Mhortiwgal a 40% yn hapus iawn yn Yr Iseldiroedd (Inglehart, 1990), diwylliannau cyfunolaidd ac unigolyddol. • Arian: cydberthyniad o 0.67 rhwng cyfoeth gwladol a llesiant, cydberthyniad o 0.12 rhwng incwm a hapusrwydd. • Nodweddion pobl hapus: hunanwerth, optimistiaeth, allblygedd. • Buddion perthnasoedd: affaith cadarnhaol uwch pan fyddan nhw gydag eraill, y sawl â mwy o ffrindiau sydd hapusaf (Umberson, 1988). • Boddhad a llif gwaith; Ymchwil Csikszentmihalyi. • Crefydd; mae pobl grefyddol yn adrodd am lefelau uwch o hapusrwydd (Poloma a Pendleton, 1990). • Elfennau o ddamcaniaeth hapusrwydd (addasiad, barn ddiwylliannol o'r byd, gwerthoedd a nodau). • Unrhyw ganlyniadau priodol eraill.	
Marciau	**AA1**
7-8	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn drylwyr. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld. • Defnydd effeithiol o derminoleg briodol.
5-6	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn rhesymol. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld, ond efallai nad ydynt yn gytbwys. • Defnydd da o derminoleg briodol.
3-4	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn sylfaenol. • Dyfnder neu amrediad. • Defnydd prin o derminoleg briodol.
1-2	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn arwynebol. • Defnydd prin o derminoleg briodol.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

© WJEC CBAC Cyf.

(b) Disgrifiwch yn fyr gasgliadau ymchwil Myers a Diener (1995) '*Pwy sy'n hapus?*' [4]

Gellir rhoi marciau am ddisgrifiadau o'r canlynol: • Dylai'r theori hapusrwydd gynnwys pwysigrwydd addasiad, golwg diwylliannol o'r byd a gwerthoedd a nodau. • Mae'r ymchwil i hapusrwydd yn "ymchwil cyflenwol i'w groesawu" i astudiaethau seicolegol ynghylch iselder ac ati. • Drwy ymchwilio i hapusrwydd byddwn yn "deall yn well sut i lunio byd sy'n gwella llesiant dynol". • Unrhyw gasgliad priodol arall.	
Marciau	**AA1**
4	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn drylwyr. • Defnydd effeithiol o derminoleg briodol.
3	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn rhesymol. • Defnydd da o derminoleg briodol.
2	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn sylfaenol. • Defnydd prin o derminoleg briodol.
1	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn arwynebol. • Defnydd prin iawn o derminoleg briodol.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

5. Disgrifiwch brif elfennau seicolawdriniaeth **NEU** therapi cyffuriau. [12]

Seicolawdriniaeth	Therapi cyffuriau
Seicolawdriniaeth **Gellir** rhoi marciau am ddisgrifiad o'r canlynol: • Disgrifiad o enghreifftiau o seicolawdriniaeth. • Lobotomi cyndalcennol. • Ysgogi'r ymennydd yn ddwfn • Unrhyw ddisgrifiad priodol arall.	Therapi cyffuriau **Gellir** rhoi marciau am ddisgrifiad o'r canlynol: • Disgrifiad o fodd gweithredu cyffuriau penodol. • Gwrthiselyddion. • Cyffuriau gwrthseicotig. • Unrhyw ddisgrifiad priodol arall.

Marciau	**AA1**
10-12	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn drylwyr. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld. • Defnydd effeithiol o derminoleg briodol. • Strwythur rhesymegol.
7-9	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn rhesymol. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld, ond efallai nad ydynt yn gytbwys. • Defnydd da o derminoleg briodol. • Strwythur rhesymegol ar y cyfan.
4-6	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn sylfaenol. • Dyfnder neu amrediad. • Defnydd prin o derminoleg briodol. • Strwythur rhesymol.
1-3	• Mae'r disgrifiad a'r lefel cywirdeb yn arwynebol. • Defnydd prin o derminoleg briodol. • Diffyg strwythur yn yr ateb.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

© WJEC CBAC Cyf.

6. Nodwch ac esboniwch **ddau** o wendidau'r ymagwedd ymddygiadol. [4+4]

Gellir rhoi marciau am nodi ac esbonio'r canlynol:

- Natur benderfynedig yr ymagwedd.
- Natur nomothetig yr ymagwedd.
- Anwybyddu rôl natur.
- Cyffredinoladwyedd y tybiaethau i ymddygiad dynol.
- Defnydd o anifeiliaid.

- Unrhyw wendid priodol arall.

Marciau (am bob gwendid)	AA3
4	• Mae'r gwendid yn cael ei nodi a'i esbonio ac yn cynnwys cyfeirio manwl at y dull.
3	• Mae'r gwendid yn cael ei nodi a'i esbonio ac mae rhywfaint o gysylltiad â'r dull. **NEU** • Mae'r gwendid yn cael ei nodi a'i esbonio'n fyr ac yn cynnwys cyfeirio manwl at y dull.
2	• Mae'r gwendid yn cael ei nodi a'i esbonio'n fyr, ond nid oes cysylltiad â'r dull.
1	• Nodi'r gwendid yn unig.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

© WJEC CBAC Cyf.

7. Gwerthuswch yn feirniadol ymchwil Bowlby (1944), *'Pedwar deg pedwar o ladron ifanc: Eu cymeriadau a'u bywyd cartref'.*[12]

Gellir rhoi marciau am werthusiad o'r canlynol:

- Materion Methodolegol e.e. heb sefydlu achos ac effaith, defnydd o ddata ansoddol.
- Materion Dilysrwydd e.e. tuedd yr ymchwilydd, materion hunanadrodd.
- Materion Moesegol e.e. cyfrinachedd, cydsyniad dilys mewn plant.
- Materion Samplu e.e. roedd y plant yn y sampl i gyd yn emosiynol gythryblus.
- Tystiolaeth Arall e.e. Astudiaethau plant amddifad Rwmania.

- Unrhyw werthusiad priodol arall.

Marciau	AA3
10-12	• Mae'r gwerthusiad yn drylwyr. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld. • Mae dadleuon datblygedig a chytbwys i'w cael. • Mae'r sylwadau gwerthusol yn amlwg yn berthnasol i'r cyd-destun. • Strwythur rhesymegol • Mae'n dod i gasgliad priodol ar sail y dystiolaeth a gyflwynir.
7-9	• Mae'r gwerthusiad yn rhesymol. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld, ond efallai nad ydynt yn gytbwys. • Mae'r dadleuon yn rhesymol ond gallent fod yn unochrog. • Mae'r sylwadau gwerthusol yn amlwg yn berthnasol i'r cyd-destun. • Strwythur rhesymegol ar y cyfan. • Mae'n dod i gasgliad priodol ar sail y dystiolaeth a gyflwynir.
4-6	• Gwerthusiad sylfaenol. • Dyfnder neu amrediad. • Mae'r sylwadau gwerthusol a wneir yn tueddu i fod yn gyffredinol a heb eu gosod yn y cyd-destun. • Strwythur rhesymol. • Mae'n dod i gasgliad sylfaenol.
1-3	• Mae'r gwerthusiad yn arwynebol. Mae'r deunydd yn gymysglyd. • Nid yw'r ateb yn symud y tu hwnt i osodiadau. • Dim casgliad.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

© WJEC CBAC Cyf.

8. 'Efallai fod yr ymagwedd fiolegol yn fwy gwyddonol na'r ymagwedd seicodynamig. Er hynny, mae gan yr ymagwedd seicodynamig rai manteision o hyd dros yr ymagwedd fiolegol.'

Gan gyfeirio at y gosodiad uchod, cymharwch a chyferbynnwch yr ymagweddau biolegol a seicodynamig o ran eu tebygrwyddau a'u gwahaniaethau. [10]

Gellir rhoi marciau am y canlynol:

- Natur wyddonol e.e. dulliau ymchwiliol a ddefnyddiwyd, natur anwyddonol y dull seicodynamig o gymharu â dulliau gwyddonol y dull biolegol.
- Penderfyniaeth e.e. y ddau'n benderfynedig ond mewn ffyrdd gwahanol.
- Natur/Magwraeth e.e. mae'r dull seicodynamig yn ystyried y ddau, mae'r biolegol yn ystyried natur dros fagwraeth.
- Nomothetig/Idiograffig e.e. mae'r dull seicodynamig yn dilyn y dull idiograffig o gymharu â'r biolegol sy'n dilyn y dull nomothetig.
- Cymwysiadau at therapi e.e. y defnydd o therapi siarad o gymharu â'r defnydd o therapïau biolegol fel cyffuriau.
- Barn gyffredinol am y ddau ddull yn cael eu cysylltu â'r dyfyniad.

- Unrhyw debygrwyddau a gwahaniaethau priodol eraill.

Marciau	AA2
9-10	• Dadansoddiad trylwyr i'w weld o'r tebygrwyddau a'r gwahaniaethau. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld. • Strwythur rhesymegol • Mae'n dod i gasgliad priodol ar sail y dystiolaeth a gyflwynir. • Cynhwysir cyfeiriadau clir at y dyfyniad.
6-8	• Dadansoddiad rhesymol i'w weld o'r tebygrwyddau a'r gwahaniaethau. • Mae dyfnder ac amrediad i'w gweld, ond efallai nad ydynt yn gytbwys. • Strwythur rhesymegol ar y cyfan. • Mae'n dod i gasgliad rhesymol ar sail y dystiolaeth a gyflwynir. • Cynhwysir rhai cyfeiriadau priodol at y dyfyniad.
3-5	• Dadansoddiad sylfaenol i'w weld o'r tebygrwyddau **a'r** gwahaniaethau. **NEU** • Dadansoddiad rhesymol i'w weld o'r tebygrwyddau **neu'r** gwahaniaethau. • Strwythur rhesymol. • Mae'n dod i gasgliad sylfaenol. • Cyfeirir mewn ffordd gyfyngedig a / neu arwynebol at y dyfyniad.
1-2	• Dadansoddiad arwynebol i'w weld o'r tebygrwyddau a'r gwahaniaethau. **NEU** • Dadansoddiad sylfaenol i'w weld o'r tebygrwyddau **neu'r** gwahaniaethau. • Diffyg strwythur yn yr ateb. • Dim casgliad. • Dim cyfeiriad at y dyfyniad.
0	• Ateb amhriodol wedi'i roi. • Dim ymgais i roi ymateb.

GCE Psychology - Unit 1 MS Summer 2016
GH/15.04.2016

© WJEC CBAC Cyf.